

31.1.2023

Iso-Petäjämäen tuulivoimapuiston yleisötilaisuus

Kohde	Iso-Petäjämäen tuulivoimapuisto
Aika	24.1.2023 klo 17.00–19.00
Paikka	Lapinlahden kunnan valtuustosalin, Asematie 4 ja Teams-yhteys etäosallistujille

1 Kokouksen avaus

Yleisötilaisuus avattiin klo 17.00 yleisötilaisuuden puheenjohtajan Juha Perhon, ELY-keskus, toimesta. Tilaisuus järjestettiin Lapinlahden kunnan valtuustosalissa, Asematie 4 ja siihen oli mahdollisuus etäosallistua kunnan nettisivuilla jaetun Teams-linkin kautta.

Aluksi puheenjohtaja esitteli yleisötilaisuuden tarkoituksen sekä sen vaiheet. Hankkeessa mukana olevat toimijat esittäytyvät ja pitivät esityksensä hankkeesta, jonka jälkeen varattiin aikaa keskustelulle, kysymyksille ja kommenteille. Tilaisuuden asialista ja esitykset heijastettiin valtuustosalin valkokankaalle ja esitettiin samanaikaisesti Teams-yhteydellä.

Lapinlahden kunnanjohtaja Janne Airaksinen avaa tilaisuuden Lapinlahden kunnan puolesta. Myös hankkeesta vastaava ja konsultit esittäytyvät aluksi. Tilaisuudessa esityksiä pitivät Juha Perho (Pohjois-Savon ELY-keskus, YVA-yhteysviranomaisen yhteyshenkilö), Karoliina Oksanen (projektipäällikkö, ABO Wind Oy), YVA-menettelyä vastaavan konsultin Masi Mailammin sijainen Inka Koskinen (Ecobio Oy) ja osayleiskaavoituksesta vastaava konsultti Katri Peltoniemi (projektipäällikkö, A-Insinöörit Civil Oy).

Tilaisuuteen osallistui paikan päällä yli 50 osallistujaa sekä Teams-yhteydellä noin 50–60 osallistujaa.

2 Esitykset

2.1 ABO Wind Oy

ABO Wind Oy:lta Karoliina Oksanen esitteli ABO Wind -konsernia, sen keskeisiä tavoitteita ja muita käynnissä olevia hankkeita. Lisäksi hän esitteli tuulivoimaa yleisesti (hyödyt, paikalliset hyödyt), vaikutuksia hiilijalanjälkeen ja ilmastonmuutokseen, kuntalaisten yhteistyömahdollisuuksia, työllisyysvaikutuksia, tuulipuistoalueen käyttöä tulevaisuudessa, Iso-Petäjämäen tuulivoimahanketta sekä hankkeen aika-aulua.

2.2 ELY-keskus

ELY-keskukselta Juha Perho esitteli YVA-menettelyä: YVA-lakia, YVA-menettelyn tarkoitusta, vaihtoehtojen vertailun periaatteita, vaikutusten arviointia, YVA-menettelyn etenemistä ja sen suhdetta hankkeeseen sekä mahdollisuuksia jättää lausuntoja ja mielipiteitä ELY-keskukselle.

2.3 Ecobio

Inka Koskinen ja Ellen Ahdekivi Ecobio Oy:lta esittelivät YVA-menettelyä YVA-konsultin näkökulmasta.

Inka Koskinen esitteli YVA-arviointiohjelman tilannetta, hankealuetta ja alustavia tuulivoimaloiden sijain- teja. Hän kävi läpi arvioitavia vaihtoehtoja, kuten voimaloiden määrää (10–17 kpl) sekä vaihtoehtoisia sähkönsiirrolle varattuja alueita. Lisäksi esityksessä käsiteltiin hankkeen lähtötietoja, sen merkittävimpiä vaikutuksia ja kerrottiin vaikutusten arviointimenetelmistä. Esityksessä keskityttiin lopuksi tarkemmin luontoon ja linnustoon liittyvään vaikutusten arviointiin.

Lopuksi Ellen Ahdekivi esitteli maankäyttöön ja elinkeinoihin, liikenteeseen, yhteiskunnallisiin vaikutuk- siin ja meluvaikutuksiin liittyviä arviointimenetelmiä. Lopuksi hän kävi läpi eri hankkeiden yhteisvaikutus- ten ja poikkeustilanteiden arviointimenetelmiä.

2.4 A-Insinöörit

Katri Peltoniemi A-Insinööreiltä esitteli hankkeen osayleiskaavoitusta. Esityksessä käytiin läpi tuulivoi- maosayleiskaavan kaava-alueen raja- ja suhteet, kaavan suhde valtakunnallisiin alueiden käyttötavoitteisiin, voi- massa oleviin ja valmisteltaviin maakuntakaavoihin ja muihin kaavoihin. Hän kertoi kaavoituksen eri ta- soista, kaavoitusta ohjaavasta laista (Maankäyttö- ja rakennuslaki, MRL), kaavahankkeen etenemisestä suhteessa YVA-menettelyyn sekä osallistumismahdollisuuksista ja vuorovaikutuksesta hankkeen eri vaiheissa.

Esityksessä kiteytettiin myös se, mikä tuulivoimaosayleiskaava (MRL 77a §) on, mitä siltä edellytetään ja miten se sijoittuu suhteessa muihin kaavoihin tai rakennuslupamenettelyyn. Lopuksi käytiin läpi, mil- laista aineistoa kaavaprosessin lopputuloksena syntyy.

3 Keskustelu

Esitysten jälkeen läsnäolijat ja Teams-yhteydellä osallistuneet esittivät kysymyksiä ja kommentteja. Juha Perho, ELY-keskus, toimii keskustelun puheenjohtajana. Kommentteja ja kysymyksiä esitettiin niin paikan päältä valtuustosalissa kuin Teams-komenttikentän kautta. Esiin nousivat seuraavat aiheet:

3.1 Lapinlahden kulttuuriympäristö, maisema ja elinympäristön muuttuminen

Useassa kysymyksessä nousi esiin Lapinlahden kulttuuriset sekä maisemalliset arvot. Lapinlahdella tunnistettiin useita tärkeitä kohteita, kuten Lapinlahden kulttuuriympäristön alueet sekä suunnittelu- alu- eesta etäämmälle sijoittuvat maisema-alueet. Erityiseksi kohteeksi keskustelussa nousi Väisälänmäki, ja suunnitelman vaikutukset tähän arvokkaaseen kulttuurimaisemaan. Kansallismaisemaksi 1990-luvun alussa valittu Väisälänmäki kuuluu Maaninkajärven ja Onkijärven kulttuurimaisema-alueelle, ja on osa valtakunnallisesti merkittävää maisema- aluetta.

Keskustelussa nousi esiin myös kuntalaisten huoli elinympäristön muuttumisesta. Erityisesti maiseman muutos, melu- ja välkehaitat, tähtien näkymisen heikkenevyys, vaikutukset pieneliöihin sekä virkisty- seen ovat aiheuttaneet huolta. Myös mahdolliset terveysvaikutukset mainittiin.

Nämä esille otetut asiat tunnistettiin erityisen tärkeiksi. Vaikutusten arviointi toteutetaan kattavasti niin, että vaikutukset maisemaan, luontoon ja luontoarvoihin arvioidaan selvitystasoisesti. Myös melu- ja väl- kevaikutukset mallinnetaan sekä voimaloiden näkyvyys laajemmin maisemassa arvioidaan ja esitetään havainnekuvin.

3.2 Maanvuokraus, sopimukset, vastuunjako ja kysymykset koskien hanketoi- mijaa

Kaava-alue koskee 88 kiinteistöä, joista osa kuuluu samalle maanomistajalle.

ABO Wind Oy:lle esitettiin yleisiä kysymyksiä liittyen yhtiöön ja sen hankkeisiin. Lisäksi hanketoimijalle esitettiin kysymyksiä koskien vastuunjakoa voimaloista sekä niiden rakentamisesta. Keskusteluun nousi voimalan purkamisen vastuu konkurssitilanteessa. Voimaloiden purkaminen on niiden omistajan vastuulla ja se on varmistettu purkuvakuudella.

Maankäyttöön, vuokraukseen ja korvauksiin esitettiin myös laajasti kysymyksiä. Korvaukset puuston poistosta ja tien rakentamisesta toteutuvat yleisen käytännön mukaisesti. ABO neuvottelee sopimukset liittyen maanvuokraukseen. Voimalapaikat eivät kuulu käyttöoikeuden lunastuksen piiriin. Voimajohtojen reiteillä käytetään lunastusta, mutta ABO tarjoaa maanomistajille nk. ennakkohaltuunottosopimusta, jolloin korvaukset ovat normaalia lunastuskorvausta suuremmat.

Lisäkysymyksiä tuulivoimasta, vuokrasopimuksista sekä sähkönsiirtoalueista voi esittää:

Karoliina Oksanen, projektipäällikkö, ABO Wind Oy

Puh. 050 30 52 122

karoliina.oksanen@abo-wind.fi

3.3 Kysymykset koskien konsultteja

Tilaisuudessa keskusteltiin myös konsulttien sekä alikonsulttien roolista hankkeen YVA-menettelyssä sekä kaavoituksessa. Huolta herätti se, että konsultit ovat toimeksiantosuhteessa hanketoimijaan. ELY-keskuksen Juha Perho toi esille, että YVA-menettelyn järjestäminen on hanketoimijan vastuulla ja että tämä on yleinen käytäntö. Vaikutusten arvioinnin luotettavuutta edistetään sen avoimuudella sekä läpinäkyvyydellä. ELY-keskus ja muut lausuntoja antavat viranomaiset arvioivat selvitystentekijöiden asiantuntevuutta sekä selvitysten laatua. Myös muut osalliset voivat esittää mielipiteitä aineistosta. YVA-menettelyn asiakirjat julkaistaan avoimesti, jolloin ne ovat kaikkien saatavilla ja ne ovat julkisen arvioinnin alaisia. YVA-yhteysviranomaisen, ELY-keskuksen, yhteyshenkilö on Juha Perho.

Lisäkysymyksiä, kommentteja ja tarkennuksia koskien YVA-menettelyä voi esittää myös:

Masi Mailammi, johtava konsultti, FM, Ecobio Oy

Puh. 020 756 2300

masi.mailammi@ecobio.fi

Kaavoitusviranomaisena osayleiskaavan osalta toimii Lapinlahden kunta. Osayleiskaava-aineisto pidetään nähtävillä kunnan talolla, teknisellä osastolla ja sitä koskevat mielipiteet sekä muistutukset toimitetaan Lapinlahden kunnalle parhaillaan nähtävillä olevassa Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa (OAS:ssa) esitetyllä tavalla. Kunnan yhteystiedot ja tiedotuskanavat on myös esitetty OAS:ssa.

Lisäkysymyksiä, kommentteja ja tarkennuksia koskien kaavoitusta voi esittää myös:

Katri Peltoniemi, johtava konsultti, arkkitehti, YKS 502, A-Insinöörit Civil Oy

Puh. 041 731 6439

katri.peltoniemi@ains.fi

3.4 Yleistä tuulivoimahankkeesta ja sen vaikutuksista

Keskustelua käytiin myös tuulivoimahankkeista yleisemmin. Hankkeiden keskeytyminen, tuulivoimaloiden korkeus, etäisyydet vapaa-ajan asuntoihin sekä voimaloiden sijoittelu nousivat esille. Hankkeesta vastaava esitteli ohjearvoja tuulivoimaloiden äänitasoille sekä periaatteita voimaloiden sijoittelulle:

On myös mahdollista, että hanke keskeytyy selvitysten tai muiden merkittävien seikkojen takia, mikäli viranomaiset näin toteavat tai kunnanvaltuusto näin päättää.

Suunnittelualan rajausta perustuu meluvaikutuksiin, jotka määräytyvät 40 dB:n ohjearvon mukaisesti. Enimmäisäänitasot ohjaavat tuulivoimaloiden sijoittelua suhteessa asutukseen.

Suunnittelualueelle sijoittuvat tuulivoimalat ovat 300 metriä korkeita. Korkeustavoitteeseen vaikuttavat erityisesti alueen todetut tuuliolosuhteet ja mahdollisuus tuottaa sähköä vakaasti. Tuuliolosuhteet korkealla ovat paremmat. Vastaavasti myös voimaloiden sijoittelussa pyritään valitsemaan korkeita kohtia.

3.5 Selvitykset ja vaikutusten arviointi

Selvityksien laadinnasta sekä vaikutusten arvioinnista keskusteltiin tilaisuudessa paljon. Luontoselvitykset, mikromuovit, melumallinnus, infraäänit, liikennereitit, aluetalous, vaikutukset kiinteistöihin sekä tuulivoimaloiden yhteysvaikutukset nousivat muun muassa keskustelussa esiin. Vaikutukset kiinteistöjen arvoon herättää erityistä huolta tilaisuudessa. Osalliset epäilivät kiinteistöjen arvon laskevan merkittävästi.

Vaikutukset aluetalouteen, liikenteeseen ja kulkureitteihin tullaan huomioimaan vaikutusten arvioinnissa.

Karoliina Oksanen totesi, ettei tuulivoimaloihin tietävästi liity erityistä mikromuoviongelmaa ja ympäristövaikutukset käsitellään osana YVA-arviointia. Kiinteistöjen arvon ei myöskään ole voitu osoittaa laskevan tuulivoiman takia. Liikenneyhteydet alueelle toteutetaan todennäköisesti lisälmen suunnasta. Tiestöä joudutaan osin vahvistamaan. Rakentamisen jälkeen tiestöä tarvitaan huoltokäynteihin määrääjain, joten se pidetään esimerkiksi koko talvikautena aurattuna. Tiestöä voidaan käyttää vapaasti myös esim. ulkoiluun. Hankealuetta ei myöskään aidata ja ulkoilijat pääsevät liikkumaan vapaasti myös tuulivoimaloiden juurella. Tuulipuiston toiminta ei estä myöskään metsästystä.

Luontoselvityksien laadinnan toteutuksesta esitettiin myös kysymyksiä. Luontoselvitykset laaditaan pääosin alikonsultin, Faunatica Oy:n toimesta, lukuun ottamatta linnustonselvityksiä, jotka laatii Ecobio Oy. Luontoselvitykset tehdään maastokauden aikana helmi-maaliskuusta syksyyn asti. Paikallisten havainnot ovat myös tärkeää tietoa selvitysten rinnalla. Osalliset voivat tuoda tilaisuudessa esille tuomansa havainnot alueelta selvittäjien tietoon (esim. konsulttien kautta).

Alustavat melumallinnukset perustuvat tällä hetkellä äännekkäimpien mahdollisten voimaloiden äänitasoihin, ja ne on mallinnettu ympäristöministeriön ohjeen mukaan. Varsinaiset melu- ja välkemallinnukset toteutetaan myös ympäristöministeriön ohjeen mukaisesti, mallinnuksiin erikoistuneiden konsulttien toimesta. Aiemmissä tuulivoimahankkeissa toteutuneita melutasoja on mitattu maastossa ja on todettu, että melumallinnukset vastaavat hyvin todellisia meluvaikutuksia.

Suunnittelualan pohjoispuolelle sijoittuvan toisen tuulivoimahankkeen kanssa aiheutetuista yhteisvaikutuksista esitettiin myös kysymys. Yhteisvaikutuksia tarkastellaan YVA-menettelyssä tarkasti ja arvioinnit etenevät sitä mukaa, kun muista hankkeista saadaan tietoa.

3.6 Kaavoitus

Keskustelussa nousi myös kysymys alueen tulevaisuuden luonteesta. Kuulijoita kiinnosti, tuleeko alueesta esimerkiksi teollisuusalue. Suunnitteluala tulee jatkossakin olemaan pääasiassa maa- ja metsätalousvaltaista aluetta. Ainoastaan tuulivoimaloiden rakennuspaikat alueet merkitään kaavakartalle numeroituna, jotta niihin kohdistuvaa palautetta tai havaintoja on helpompi kohdentaa. Lisäksi kaava-alueelle osoitetaan tieyhteydet ja sähköasema, kuten kaavan laatijan esityksessä todettiin.

Kaava-alue rajataan välittömien vaikutusten, pääasiassa melun äänitason 40 dB mukaan. Aluerajaus määräytyy siten, että vakituiseen ja loma-asutukseen tarkoitettujen rakennukset jäävät tämän melualueen ulkopuolelle. Jatkossa osayleiskaava myös rajoittaa tuulivoimapuiston toiminnan kannalta haasteellista rakentamista alueella, haitallisten vaikutusten välttämiseksi.

ELY-keskus muistutti samassa yhteydessä, että vaikka kaava itsessään ohjaa rakentamista, vaikutuksia arvioidaan kaava-alueen rajausta laajemmin.

Kaavoitusprosessin esittelyssä todettiin, että myös kaavan osalta vaikutusten arviointia ohjaa maankäyttö- ja rakennuslaki, MRL.

3.7 Hankkeesta tiedottaminen

Tilaisuudessa keskusteltiin myös hankkeen tiedotuksesta aiemmin ja jatkossa. Osa maanomistajista oli jäänyt ABO Wind Oy:n toteuttaman tiedotuksen ulkopuolelle (ennen yleisötilaisuutta), johtuen kaavan aluerajauksen laajenemisesta lyhyellä varoitusajalla. Tämä aiheutui myös osaltaan siitä, että tiedotusta tuli monelta taholta (ELY-keskukselta YVA:n osalta, hanketoimijalta vuokrasopimusten osalta ja kunnalta kaavoituksen osalta). Todettiin, että nyt järjestettävä yleisötilaisuus on myös aloitusvaiheen vuorovaikutusta ja tiedotusta.

ABO on jatkossa yhteydessä maanomistajiin, joihin ei vielä ole saatu yhteyttä puhelimitse. Tiedotus pyritään toteuttamaan niin, että tiedon ulkopuolelle ei jää.

Hankkeesta järjestetään myös asukaskysely, joka lähetetään myös ulkopaikkakuntalaisille kiinteistönomistajille kotiosoitteeseen postitse (siihen osoitteeseen mikä on viranomaisten rekisterissä)

3.8 Lapinlahden kunnan imagoon ja tavoitteisiin liittyvät kysymykset

Lapinlahden kunnalta kysyttiin näkemystä hankkeeseen ja sen vaikutuksiin kunnan imagoon kulttuuripitäjänä, sen suhdetta Lapinlahden ilmastosuunnitelmaan 2021–2035, sekä sen tavoitteisiin, ja kuntatalouteen. Lisäksi huolta herätti hankkeen vaikutus Lapinlahden kunnan vetovoimaan mahdollisten alueelle muuttavien lapsiperheiden näkökulmasta. Inka Koskinen Ecobio Oy:stä esitti, että Ilmasto- ja sosiaalisia vaikutuksia selvitetään YVA-arviointiselostuksessa.

Lapinlahden kunnalle tämä on ensimmäinen tuulivoimahanke. Periaatteena kunta on pitänyt, että kaavoitusaloite voidaan hyväksyä, mikäli puolustusvoimat arvioivat hankkeen myönteiseksi sekä vähintään puolet hankealueen kiinteistönomistajista ovat sopineet hanketoimijan kanssa vuokrasopimuksista. Kaavoituksen ja YVA-menettelyn aikana ja niissä esitettyjen johtopäätösten pohjalta arvioidaan, onko hanke mahdollinen vai ei. Kunta arvioi hankkeen edetessä sen myönteisiä ja kielteisiä vaikutuksia, ja päättää päätöksenteossaan, voidaanko tuulivoimaosayleiskaava hyväksyä. (Kaavan hyväksyy kunnanvaltuusto)

4 Yleisötilaisuuden päättäminen

Tilaisuus päättyi 19.06, jonka jälkeen tilaisuuden osallistujilla oli aikaa henkilökohtaisesti keskustella kunnan, hanketoimijan, ELY-keskuksen sekä konsulttien edustajien kanssa.

Muistion laati,

Emilia Ihalainen

A-Insinöörit Civil Oy